

# МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Відокремлений структурний підрозділ «Лубенський фінансово-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ  
Директор коледжу  
Тетяна ОРОЩАН  
«13» 08 2024 р.



## ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

галузь знань 07 Управління та адміністрування

освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Лубни 2024

**Розробники:**

КОНКІНА Тетяна, заступник директора з навчальної роботи, викладач інформатики, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист;  
БОЙКО Людмила, методист коледжу, викладач економічно-комерційних дисциплін, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист;  
ПОНОМАРЕНКО Вікторія, керівник проєктної групи освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», голова циклової комісії економічно-комерційних дисциплін, викладач комерційних дисциплін, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії;  
ТИТАРЕНКО Надія, керуюча справами ТОВ «Хвиля»

Програма практики розглянута і схвалена на засіданні циклової комісії економічно-комерційних дисциплін  
Протокол № 1 від «29» 08 2024 р.

Голова циклової комісії  
економічно-комерційних дисциплін



Вікторія ПОНОМАРЕНКО

## ВСТУП

Програма практики розробляється згідно з освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» і навчального плану підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності 076 Підприємництво та торгівля.

Метою практики є завершення формування набутих компетентностей та отримання досвіду їх застосовування, оволодіння сучасними формами організації праці, обладнанням, пристроями і технологіями відповідно до спеціальності, ознайомлення з умовами провадження професійної діяльності.

Завдання практики:

- поглиблення, систематизація і закріплення теоретичних знань, одержаних в процесі навчання, освоєння сучасних технологій з фаху;
- набуття, поглиблення й удосконалення у виробничих умовах компетентностей та підготовка до професійної діяльності;
- формування навичок прийняття самостійних рішень на певних ділянках роботи (чи з конкретних питань) у виробничих умовах;
- збір і опрацювання фактичних матеріалів для виконання індивідуальних завдань.

**Пройходження практики сприяє формуванню компетентностей:**

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово,
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність виявляти ініціативу та підприємливість;
- здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій та торговельній діяльності;
- здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства;
- здатність застосовувати інноваційні підходи у діяльності підприємницьких та торговельних структур;
- здатність визначати характеристики товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності;
- здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності;
- здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур;
- здатність застосовувати основи обліку, оподаткування і страхування у підприємницькій та торговельній діяльності;

- здатність визначати і задовольняти потреби споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку;

- здатність застосовувати моделі електронної комерції у сфері підприємницької та торговельної діяльності;

- здатність використовувати логістичні системи у підприємницькій та торговельній діяльності;

- здатність ініціювати власну справу, розробляти бізнес-плани та реалізовувати підприємницькі ідеї.

**програмних результатів навчання:**

- знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

- застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій та торговельній діяльності із професійною метою;

- володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності;

- використовувати сучасні комп'ютерні й телекомунікаційні технології обміну та поширення професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва та торгівлі;

- здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької та торговельної діяльності;

- проявляти ініціативу та підприємливість, володіти навичками міжособистісної взаємодії для досягнення професійної мети;

- застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання у практичній діяльності;

- володіти методами й інструментарієм для підготовки проєктів управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких та торговельних структур;

- застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій та торговельній діяльності;

- визначати характеристику товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності за допомогою сучасних методів;

- знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати їх на практиці;

- виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур;

- застосовувати отримані навички з основ обліку, оподаткування і страхування у підприємницькій та торговельній діяльності;

- визначати потреби споживачів для формування асортименту товарів у підприємницькій та торговельній діяльності;

- застосовувати моделі електронної комерції в діяльності підприємницьких та торговельних структур;

- використовувати логістичні системи у підприємницькій та торговельній діяльності;

- визначати основні показники діяльності підприємницьких та торговельних структур для забезпечення їх ефективності;

- зберігати та примножувати моральні, культурні цінності, формувати гідне ставлення до надбань історії та національної культури, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

### ОПИС ПРАКТИК

Навчальним планом підготовки фахового молодшого бакалавра освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 Підприємництво та торгівля 2024 року набору на основі БСО передбачені наступні види практик (табл. 1).

Таблиця 1

**Види, назви, обсяги практик та форми підсумкового контролю  
ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»  
спеціальність 076 Підприємництво та торгівля**

| № з/п               | Назва практики                       | Семестр | Тижні | Обсяг практики |       | Форма підсумкового контролю |
|---------------------|--------------------------------------|---------|-------|----------------|-------|-----------------------------|
|                     |                                      |         |       | кредитів ЄКТС  | годин |                             |
| Навчальна практика: |                                      |         |       |                |       |                             |
| 1                   | з інформатики і комп'ютерної техніки | 4       | 2     | 3              | 90    | залік                       |
| 2                   | з комерційного товарознавства        | 5       | 2     | 3              | 90    | залік                       |
| 3                   | з підприємницької діяльності         | 6       | 2     | 3              | 90    | залік                       |
| 4                   | з комерційної діяльності             | 6       | 2     | 3              | 90    | залік                       |
| 5                   | Виробнича практика                   | 6       | 4     | 6              | 180   | захист звіту                |

Навчальним планом підготовки фахового молодшого бакалавра освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 Підприємництво та торгівля 2024 року набору на основі ПЗСО передбачені наступні види практик (табл. 1).

Таблиця 2

**Види, назви, обсяги практик та форми підсумкового контролю  
ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»  
спеціальність 076 Підприємництво та торгівля**

| № з/п               | Назва практики                       | Семестр | Тижні | Обсяг практики |       | Форма підсумкового контролю |
|---------------------|--------------------------------------|---------|-------|----------------|-------|-----------------------------|
|                     |                                      |         |       | кредитів ЄКТС  | годин |                             |
| Навчальна практика: |                                      |         |       |                |       |                             |
| 1                   | з інформатики і комп'ютерної техніки | 2       | 2     | 3              | 90    | залік                       |
| 2                   | з комерційного товарознавства        | 3       | 2     | 3              | 90    | залік                       |
| 3                   | з підприємницької діяльності         | 4       | 2     | 3              | 90    | залік                       |
| 4                   | з комерційної діяльності             | 4       | 2     | 3              | 90    | залік                       |
| 5                   | Виробнича практика                   | 4       | 4     | 6              | 180   | захист звіту                |

## **1.1. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ІНФОРМАТИКИ І КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ**

*Метою навчальної практики з інформатики і комп'ютерної техніки є формування професійних умінь працювати із сучасною комп'ютерною технікою, оволодіння різноманітними практичними навичками щодо комп'ютерного збору і обробки інформації та застосування комп'ютерної техніки з прикладним програмним забезпеченням на різних етапах вирішення завдань у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.*

*Завдання навчальної практики з інформатики і комп'ютерної техніки:*

- систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань щодо роботи з офісними програмами (текстовими редакторами, табличними процесорами, системами управління базами даних);
- застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для розв'язування задач у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;
- застосування загальних принципів користування інтернетом для пошуку, відбору та опрацювання інформації у процесі професійної діяльності.

*Проходження навчальної практики з інформатики і комп'ютерної техніки сприяє формуванню:*

*компетентностей:*

*- загальних:*

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

*- спеціальних:*

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.

СК 9. Здатність застосовувати моделі електронної комерції у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

*програмних результатів навчання:*

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні й телекомунікаційні технології обміну та поширення професійно спрямованої інформації у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

РН 5. Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

РН 15. Застосовувати моделі електронної комерції в діяльності підприємницьких та торговельних структур.

## **1.2. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З КОМЕРЦІЙНОГО ТОВАРОЗНАВСТВА**

*Метою навчальної практики з комерційного товарознавства є формування*

практичних умінь і навичок по визначенню характеристик та споживчих властивостей товарів в умовах ринкової економіки, поглиблення та закріплення теоретичних знань, ознайомлення з інноваційними технологіями виробництва, а також здобуття необхідних навичок у проведенні досліджень та визначенні якості товарів, створюючи основу для подальшого освоєння професійно-орієнтованих дисциплін.

*Завдання навчальної практики з комерційного товарознавства:*

- систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань щодо сфери використання продовольчих та непродовольчих товарів;
- набуття практичних навичок у прийманні рішення по оцінюванню якості товарів,
- формування умінь, що дають можливість сформулювати пропозиції щодо покращення споживчих властивостей та асортименту товарів.

*Проходження навчальної практики з комерційного товарознавства сприяє формуванню:*

*компетентностей:*

*- загальних:*

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість..

*- спеціальних:*

СК 1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій та торговельній діяльності.

СК 4. Здатність визначати характеристики товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності.

СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

*програмних результатів навчання:*

РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій та торговельній діяльності із професійною метою.

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній

діяльності.

РН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні й телекомунікаційні технології обміну та поширення професійно спрямованої інформації у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

РН 9. Застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 10. Визначати характеристику товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності за допомогою сучасних методів.

РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати їх на практиці.

РН 14. Визначати потреби споживачів для формування асортименту товарів у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 17. Визначати основні показники діяльності підприємницьких та торговельних структур для забезпечення їх ефективності.

### **1.3. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

*Метою навчальної практики з підприємницької діяльності є формування практичних умінь і навичок, закріплення та поглиблення теоретичних знань з підприємницької діяльності, розвиток професійних якостей майбутнього фахівця, що дозволить здобувачам освіти в майбутньому успішно здійснювати підприємницьку діяльність, а також формуванню загальних та спеціальних компетентностей з ведення підприємницької діяльності в різних сферах економіки країни.*

*Завдання навчальної практики з підприємницької діяльності:*

- опанування основних понять і категорій підприємницької діяльності, функцій підприємництва;
- набуття практичних навичок використання базових інструментів здійснення підприємницької діяльності;
- формування вмінь творчого пошуку резервів підвищення ефективності системи управління підприємствами.

*Проходження навчальної практики з підприємницької діяльності сприяє формуванню:*

*компетентностей:*

*- загальних:*

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

*- спеціальних:*

СК 1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій та торговельній діяльності

СК 3. Здатність застосовувати інноваційні підходи у діяльності підприємницьких та торговельних структур.

СК 5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

СК 7. Здатність застосовувати основи обліку, оподаткування і страхування у підприємницькій, та торговельній діяльності.

*програмних результатів навчання:*

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні й телекомунікаційні технології обміну та поширення професійно спрямованої інформації у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

РН 5. Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

РН 6. Проявляти ініціативу та підприємливість, володіти навичками міжособистісної взаємодії для досягнення професійної мети.

РН 9. Застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати їх на практиці.

РН 17. Визначати основні показники діяльності підприємницьких та торговельних структур для забезпечення їх ефективності.

#### **1.4. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

*Метою навчальної практики з комерційної діяльності є формування практичних умінь та навичок у здобувачів освіти, охоплюючи аспекти ознайомлення з магазином, правилами торговельного обслуговування, експлуатацією технічного обладнання, торговою рекламою, вимогами техніки безпеки, протипожежного захисту, основами психології торгівлі, правилами професійної етики та основними вимогами кваліфікаційної характеристики продавця, розвинути загальні та спеціальні навички у сфері торгівлі.*

*Завдання навчальної практики з комерційної діяльності:*

- структурувати, закріпити та поглибити теоретичні і практичні знання з роботи на реєстраторі розрахункових операцій та його технічним обслуговуванням, а також виконання різноманітних операцій з продажу;

- здобути навички роботи продавця, включаючи ознайомлення з асортиментом товарів, якістю прийому та розміщенням товарів;

- практично ознайомитись з технологіями продажу та обслуговуванням покупців, а також навчитись вирішувати торгові ситуації та вести облік товарів.

*Проходження навчальної практики з комерційної діяльності сприяє формуванню:*

*компетентностей:*

*- загальних:*

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

*- спеціальних:*

СК 1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій та торговельній діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.

СК 4. Здатність визначати характеристики товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності.

СК 5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

*програмних результатів навчання:*

РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій та торговельній діяльності із професійною метою.

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 6. Проявляти ініціативу та підприємливість, володіти навичками міжособистісної взаємодії для досягнення професійної мети.

РН 7. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємницької та торговельної діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.

РН 9. Застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 10. Визначати характеристику товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності за допомогою сучасних методів.

РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати їх на практиці.

РН 12. Виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

РН 14. Визначати потреби споживачів для формування асортименту товарів у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 17. Визначати основні показники діяльності підприємницьких та торговельних структур для забезпечення їх ефективності.

## 1.5. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

*Метою виробничої практики є формування критичного мислення до розв'язання практичних завдань та проблем, з якими стикається підприємство у процесі здійснення виробничо-збутової або торгово-комерційної діяльності. Дані завдання бувають дослідного, комерційного, економічного, розрахунково-аналітичного та організаційного характеру та підвищує ініціативу, робить навчальний процес конкретнішим і спрямованим на більш якісну підготовку здобувача освіти до написання курсової роботи та підсумкової державної атестації.*

*Завдання виробничої практики:*

- закріпити, систематизувати та поглибити теоретичні знання у сфері спеціальності, а також отримати практичні навички, які необхідні для професійної діяльності;
- оволодіти сучасними методами і формами роботи в галузі торгівлі, комерції, права, документації, управління та економіки, розвиваючи широкий спектр компетенцій;
- перевірити здатність до самостійної роботи в реальних умовах конкретного підприємства, установи або організації, відповідно до вимог освітньо-професійної програми та посад;
- сформувати та закріпити практичні вміння та навички під час виконання конкретних завдань і робіт, що виникають у процесі виробничої практики;
- виховати потребу систематично оновлювати власні знання та креативно їх використовувати на практиці, сприяючи постійному професійному розвитку.

*Проходження виробничої практики сприяє формуванню:*  
*компетентностей:*

*- загальних:*

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

*- спеціальних:*

СК 1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій та торговельній діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.

СК 3. Здатність застосовувати інноваційні підходи у діяльності підприємницьких та торговельних структур.

СК 4. Здатність визначати характеристики товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності.

СК 5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

СК 7. Здатність застосовувати основи обліку, оподаткування і страхування у підприємницькій, та торговельній діяльності.

СК 8. Здатність визначати і задовольняти потреби споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.

СК 9. Здатність застосовувати моделі електронної комерції у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

СК 10. Здатність використовувати логістичні системи у підприємницькій та торговельній діяльності

*програмних результатів навчання:*

РН 1. Знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій та торговельній діяльності із професійною метою.

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 5. Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

РН 6. Проявляти ініціативу та підприємливість, володіти навичками міжособистісної взаємодії для досягнення професійної мети.

РН 7. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємницької та торговельної діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.

РН 8. Володіти методами й інструментарієм для підготовки проєктів управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких та торговельних структур.

РН 9. Застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 10. Визначати характеристику товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності за допомогою сучасних методів.

РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати їх на практиці.

РН 12. Виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

РН 13. Застосовувати отримані навички з основ обліку, оподаткування і страхування у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 14. Визначати потреби споживачів для формування асортименту товарів у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 15. Застосовувати моделі електронної комерції в діяльності підприємницьких та торговельних структур.

РН 16. Використовувати логістичні системи у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 17. Визначати основні показники діяльності підприємницьких та торговельних структур для забезпечення їх ефективності.

## 2. ЗМІСТ ПРАКТИК

### 2.1. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ІНФОРМАТИКИ І КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ

#### Структура (тематичний план)

| Назва теми                                                                           | Всього | Кількість годин |             |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------------|-------------|
|                                                                                      |        | аудиторних      | самостійних |
| 1. Професійна робота з текстовим процесором MS Word                                  | 22     | 10              | 12          |
| 2. Професійна робота з табличним процесором MS Excel                                 | 36     | 14              | 22          |
| 3. Робота з системою управління базою даних MS Access                                | 16     | 6               | 10          |
| 4. Інтернет-технології. Інформаційні технології у навчанні та професійній діяльності | 16     | 6               | 10          |
| Всього                                                                               | 90     | 36              | 54          |

#### Програма навчальної дисципліни

##### Тема 1. Професійна робота з текстовим процесором MS Word.

Прийоми і засоби автоматизації розробки документів, створення складних комплексних документів за допомогою MS Word. Налаштування параметрів роботи процесора. Формування, редагування, друкування ділових текстових документів за допомогою текстового процесора. Перевірка правопису в документі. Попередній перегляд і друк документу.

##### Тема 2. Робота з табличним процесором MS Excel.

Розробка обліково-аналітичних документів виробничо-фінансової діяльності засобами табличного процесора MS Excel. Використання функцій табличного процесора.

Графічне представлення статистичної, економічної, фінансової та облікової інформації: побудова і редагування діаграм. Сортювання та фільтрація даних. Аналіз даних. Умовне форматування даних. Встановлення меж сторінок. Закріплення областей.

Моделювання облікових і аналітичних табличних розрахунків. Формування зведених документів. Робота з майстром зведених таблиць. Побудова зведених діаграм і їх редагування.

### Тема 3. Робота з СУБД Access.

Створення об'єктів бази даних. Встановлення взаємозв'язків між об'єктами бази даних. Заповнення таблиць даними. Використання запитів для пошуку інформації. Формування звітів. Сортювання записів. Пошук інформації в базі даних.

### Тема 4. Інтернет-технології. Інформаційні технології у навчанні та професійній діяльності

Пошукові системи. Методи організації пошуку. Підвищення ефективності пошуку інформаційних ресурсів інтернету. Пошукові сервери. Електронна пошта. Принципи функціонування електронної пошти. Етикет електронного листування.

Проблеми інформаційної безпеки. Загрози під час роботи в інтернеті і їх уникнення. Основні об'єкти та типи інформації, які необхідно захищати в комп'ютерних системах та мережах. Принципи, на яких базується інформаційна безпека: конфіденційність, доступність і цілісність інформації. Правила безпечної роботи в інтернеті. Електронний підпис. Правила створення паролів.

Навчання в інтернеті. Дистанційна освіта. Інтернет-маркетинг. Штучний інтелект. Smart-технології. Інформаційні технології у професійній діяльності.

## 2.2. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З КОМЕРЦІЙНОГО ТОВАРОЗНАВСТВА

### Структура (тематичний план)

| Назва теми                                  | Всього | Кількість годин |             |
|---------------------------------------------|--------|-----------------|-------------|
|                                             |        | аудиторних      | самостійних |
| 1. Зерно-борошняні товари                   | 4      | 2               | 2           |
| 2. Фруктово-овочеві товари                  | 6      | 2               | 4           |
| 3. Крохмаль, цукор, мед і кондитерські вир  | 6      | 4               | 2           |
| 4. Смакові товари                           | 6      | 2               | 4           |
| 5. Жирові продукти                          | 6      | 2               | 4           |
| 6. Молоко і молочні продукти                | 6      | 2               | 4           |
| 7. М'ясо і м'ясні товари                    | 5      | 2               | 3           |
| 8. Яйця пташині та продукти їх переробки    | 6      | 2               | 4           |
| 9. Риба і рибні товари. Харчові концентрати | 6      | 4               | 2           |
| 10. Господарчі товари                       | 5      | 2               | 3           |
| 11. Паливно-мастильні матеріали             | 6      | 2               | 4           |
| 12. Пакувальні матеріали і тара             | 4      | 2               | 2           |
| 13. Текстильні товари                       | 6      | 2               | 4           |
| 14. Одягово-взуттєві товари                 | 6      | 2               | 4           |
| 15. Електричні товари                       | 6      | 2               | 4           |
| 16. Культурно-побутові товари               | 6      | 2               | 4           |

|        |    |    |    |
|--------|----|----|----|
| Всього | 90 | 36 | 54 |
|--------|----|----|----|

## **Програма навчальної дисципліни**

### **Тема 1. Зерно-борошняні товари**

Класифікація зерна на типи і підтипи. Коротка характеристика харчової цінності основних видів зерна. Показники якості.

Борошно. Фактори, що формують якість борошна. Види і сорти борошна, вимоги до якості, дефекти.

Класифікація та асортимент крупів, макаронних виробів.

Хліб і булочні вироби. Харчова цінність. Класифікація та характеристика асортименту хліба і булочних виробів. Фактори, що формують якість хліба і булочних виробів, дефекти та хвороби хліба.

### **Тема 2. Фруктово-овочеві товари**

Хімічний склад і харчова цінність фруктів та овочів. Характеристика по групам свіжих овочів та фруктів, їх асортимент, вимоги до якості. Пакування і зберігання фруктів та овочів.

Продукція переробки плодів і овочів. Види переробки плодів і овочів. Напівфабрикати і кулінарні вироби з плодів та овочів.

### **Тема 3. Крохмаль, цукор, мед і кондитерські вироби**

Крохмаль. Види, основні властивості і якість крохмалю, використання його. Пакування, маркування, зберігання.

Цукор; фактори, що формують якість, характеристика асортименту, вимоги до якості, дефекти.

Мед. Класифікація основних видів меду. Вимоги до якості меду.

Кондитерські вироби. Характеристика та асортимент фруктово-ягідних виробів, карамельних, шоколаду і какао- продуктів, цукерок, ірису, драже та борошняних кондитерських виробів. Вимоги до якості, пакування, маркування і зберігання.

### **Тема 4. Сакові товари**

Характеристика груп смакових товарів: алкогольні, слабоалкогольні напої, безалкогольні напої, чай. Прянощі, ароматичні речовини і приправи. Класифікація асортименту кожної групи. Споживчі властивості кожної групи смакових товарів та їхня якість.

Тара, пакування, маркування і зберігання.

### **Тема 5. Жирові продукти**

Роль жирів у харчуванні та норми їх споживання. Склад, властивості, класифікація жирів та жирових продуктів.

Формування асортименту і харчова цінність олії. Класифікація олії – види, гатунки та марки.

Тваринні топлени жири. Асортимент, харчова цінність тваринних топлених жирів. Показники якості, дефекти. Маргарин.

### **Тема 6. Молоко і молочні продукти**

Споживчі властивості молочних товарів. Види, особливості хімічного складу, харчові та дієтичні властивості молока. Фактори, що впливають на склад і якість молока(породи тварин, період лактації, корми).Класифікація та асортимент молока залежно від жирності і термічної обробки.

Класифікація асортименту молочних продукції

Товарна характеристика асортименту молока та кисломолочних товарів, вершкового масла, консервів, морозива, сирів. Ідентифікаційні ознаки кисломолочних продуктів. Показники якості молочних продуктів. Фальсифікація якості молока й молочних продуктів. Пакування, зберігання, транспортування.

### **Тема 7. М'ясо і м'ясні товари**

Значення м'яса в харчуванні людини. Первинна переробка худоби. Класифікація, товарна характеристика і маркування м'яса. Розрубання туш.

М'ясні субпродукти, їх види, категорії, призначення і використання.

Асортимент м'яса птиці. Формування споживчих властивостей та характеристика асортименту м'ясних копченостей. Ковбасні вироби: класифікація, асортимент, показники якості, зберігання. Шинкові вироби: класифікація, асортимент виробів із сировини. М'ясні консерви: класифікація, асортимент. М'ясні напівфабрикати.

Умови та терміни зберігання м'яса, субпродуктів, ковбасних виробів. Пакування, зберігання та транспортування м'яса та м'ясних продуктів.

### **Тема 8. Яйця птичині та продукти їх переробки**

Види, будова, харчові властивості яєць. Класифікація яєць за стандартом. Ознаки свіжості яєць, дефекти. Вимоги до якості яєць. Харчова неповноцінність і технічний брак яєць, подальше його використання.

Продукти переробки яєць. Вимоги до якості тари та пакувальних матеріалів.

### **Тема 9. Риба і рибні товари. Харчові концентрати**

Основні родини та види промислових риб. Характеристика основних родин і видів промислових риб.

Жива риба. Види риб, що реалізуються в живому вигляді. Вимоги до якості живої риби. Перевезення та зберігання живої риби. Риба холодильної обробки. Солені рибні товари. Копчені рибні товари. В'ялені та сушені рибні товари. Рибні консерви і пресерви. Ікра рибна і нерибні морепродукти.

Асортимент та характеристика харчових концентратів. Сухі продукти для дитячого і дієтичного харчування.

### **Тема 10. Господарчі товари**

Метало господарчі товари. Класифікація та асортимент метало господарчих товарів. Скляні побутові товари. Класифікація та асортимент керамічних товарів. Вимоги до якості. Будівельні товари. Класифікація та асортимент будівельних матеріалів. Показники якості та споживчі характеристики будівельних матеріалів. Товари з полімерних матеріалів. Меблі. Загальні відомості про меблі. Класифікація та асортимент меблів. Вимоги до якості меблів.

### **Тема 11. Паливо-мастильні матеріали**

Нафта, газ, та продукти їх переробки. Нафтопродукти. Змащувальні матеріали. Технічні рідини.

#### **Тема 12. Пакувальні матеріали і тара**

Паперова та картонна тара. Полімерна тара. Дерев'яна тара. Скляна тара. Металева тара. Текстильна тара. Комбінована тара.

#### **Тема 13. Текстильні товари**

Класифікація, якості та асортимент волокон, пряжі та ниток. Формування споживчих властивостей тканин в процесі виробництва.

Неткані матеріали. Килимові вироби. Штучне хутро. Штучні текстильні вироби.

Вимоги до якості текстильних товарів.

#### **Тема 14. Одягово-взуттєві товари**

Швейно-трикотажні товари.

Асортимент трикотажних товарів. Класифікація та асортимент швейних та трикотажних виробів. Виробництво шкіри. Класифікація та асортимент взуття.

#### **Тема 15. Електричні товари**

Класифікація та асортимент електропобутових приборів. Кабельні та електроустановочні системи. Побутові електричні пристрої для системи, електронагрівні прилади. Прилади для зберігання та заморожування продуктів. Машини для обробки текстильних матеріалів. Вимоги до якості електричних товарів.

#### **Тема 16. Культурно-побутові товари**

Класифікація товарів культурно-побутового призначення. Побутова радіоелектронна апаратура. Класифікація та асортимент елементів електронної апаратури.

Музичні товари. Споживчі якості музичних інструментів. Вимоги до якості музичних інструментів.

### **2.3. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

#### **Структура (тематичний план)**

| Назва теми                                                                                                                                                                                               | Всього | Кількість годин |             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------------|-------------|
|                                                                                                                                                                                                          |        | аудиторних      | самостійних |
| Ознайомлення із завданням практики. Ознайомлення із Українськими онлайн платформами для створення бізнес планів для ФОП та СФГ. Розробка розділу бізнес – плану «Опис проєкту». «Бізнес та бізнес ідея». | 20     | 8               | 12          |
| Характеристика підприємницької діяльності. Навички та компетенції. Цільова аудиторія майбутнього бізнесу.                                                                                                | 16     | 8               | 8           |

|                                                      |           |           |           |
|------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|
| Ринок та конкуренція. Плани продажів і маркетингу.   | 16        | 8         | 8         |
| Фінансовий план проекту. План надходження та витрат. | 20        | 8         | 12        |
| Оцінка можливих ризиків. Презентація бізнес-плану.   | 18        | 4         | 14        |
| <b>Всього</b>                                        | <b>90</b> | <b>36</b> | <b>54</b> |

### Програма навчальної дисципліни

**Тема 1. Ознайомлення із завданням практики. Ознайомлення із Українськими онлайн платформами для створення бізнес планів для ФОП та СФГ. Розробка розділу бізнес – плану «Опис проєкту». «Бізнес та бізнес ідея».**

Сутність бізнес – планування. Технології складання бізнес – плану. Формування «команди» для складання бізнес – плану. Основні етапи розробки та обсяг бізнес планування. Головні розділи бізнес – плану.

**Тема 2. Характеристика підприємницької діяльності. Навички та компетенції. Цільова аудиторія майбутнього бізнесу.**

Загальна характеристика підприємства. Розміщення підприємства. Основні види та характер його діяльності. Аналіз основних показників господарської діяльності. Характеристика галузі і бізнесу.

**Тема 3. Ринок та конкуренція. Плани продажів і маркетингу.**

Визначення потенційних споживачів продукції. Дати оцінку конкурентної позиції бізнесу на ринку. Сегментації ринку продукції. Схема розповсюдження товару на ринку. Принципи ціноутворення. Методи стимулювання обсягів продажу. Рекламна діяльність підприємства. Формування суспільної думки про товари.

Організація виробництва. Розрахунок техніко – економічних показників діяльності підприємства. Виробничі програми. Оцінка результатів роботи та форми заохочення. Підвищення кваліфікації працівників підприємства.

**Тема 4. Фінансовий план проекту. План надходження та витрат.**

Прогноз обсягу продажу. План грошових надходжень і витрат. Зведений баланс активів і пасивів. Графік досягнення беззбитковості. Баланс прибутку та його розподіл. Виявлення нестачі фінансових ресурсів, джерела покриття.

**Тема 5. Оцінка можливих ризиків. Презентація бізнес-плану.**

Виявлення критичних ситуацій, що можуть негативно вплинути на бізнес. Оцінювання ризиків. Шляхи подолання ризиків. Резюме. Короткий опис проекту. Конкурентоздатність фірми. Термін окупності проекту. Висновки. Додатки.

## 2.4. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

### Структура (тематичний план)

| Назва теми | Всього | Кількість годин |
|------------|--------|-----------------|
|------------|--------|-----------------|

|                                                                                |    | аудиторних | самостійних |
|--------------------------------------------------------------------------------|----|------------|-------------|
| 1. Загальне ознайомлення з магазином                                           | 20 | 8          | 12          |
| 2. Оволодіння навичками роботи на реєстраторі розрахункових операцій           | 30 | 12         | 18          |
| 3. Оволодіння навичками роботи продавця продовольчих та непродовольчих товарів | 40 | 16         | 24          |
| Всього                                                                         | 90 | 36         | 54          |

## **Програма навчальної дисципліни**

### **Тема 1. Загальне ознайомлення з магазином**

Ознайомлення з магазином, основними правилами торговельного обслуговування населення, експлуатацією торгово-технологічного обладнання, торговою рекламою, вимогами техніки безпеки та протипожежного захисту, основами психології, правилами професійної етики, вимогами кваліфікаційної характеристики продавця.

### **Тема 2. Оволодіння навичками роботи на реєстраторі розрахункових операцій**

Ознайомлення з порядком придбання, реєстрації та правилами експлуатації реєстраторів розрахункових операцій (РРО).

Ознайомлення з будовою та основними експлуатаційними характеристиками РРО. Ознайомлення з обладнанням для зчитування штрихового коду та порядком технічного обслуговування РРО.

Ознайомлення з режимами роботи РРО. Підготовка РРО до роботи встановлення чекової та контрольної стрічки, кодування товарів. Виконання операцій продажу товарів та анулювання покупки, робота на РРО. Оформлення товарно-касової книги, ведення журналу РРО; ознайомлення з правилами грошових розрахунків з покупцями.

### **Тема 3. Оволодіння навичками роботи продавця продовольчих та непродовольчих товарів**

Ознайомлення з асортиментом та вимогами до якості продовольчих та непродовольчих товарів, порядком надходження товарів у магазин. Приймання товарів спільно з матеріально-відповідальними особами, перевірка ціни на товари, які надійшли, ознайомлення з правилами приймання. Розміщення товарів на зберігання, підготовка до продажу з дотриманням правил продажу продовольчих товарів, оформлення цінників. Оволодіння магазинними та поза магазинними формами і методами продажу товарів. Ознайомлення з технологією продажу товарів у магазині, обліком та звітністю; порядком проведення інвентаризації; відповідальністю за порушення правил торгівлі.

Підготовка робочого місця продавця до продажу товарів. Розміщення та викладка товарів, оформлення вітрини. Оволодіння навичками обслуговування покупців, проведення розрахунків з покупцями і оформлення відповідних документів.

Самостійне обслуговування покупців з врахуванням статі, віку, темпераменту покупців. Участь у вирішенні торгових ситуацій, що виникають у процесі продажу товарів.

## **2.5. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА**

### **Тема 1. Загальне ознайомлення з підприємством (організацією)**

- повне комерційне найменування;
- коли і ким зареєстроване, назва;
- номер правового документа;
- юридична адреса;
- основний вид підприємницької діяльності за статутом та його специфіка (основні види продукції, що випускаються або реалізуються);
- організаційно-правовий статус господарювання та форма власності;
- правове становище майна;
- законодавча й нормативна база, яка регулює роботу підприємства.
- дати характеристику адміністративних, господарських, виробничих і торговельних приміщень.
- схему їх розміщення на території господарства.

### **Тема 2. Структура адміністративного управління підприємством (організацією)**

- визначення місії підприємства;
- опис організаційної структури управління підприємством організацією;
- схема підпорядкованості ;
- комерційні служба та її функції; штат і обов'язки спеціалістів;
- сучасне технічне забезпечення роботи комерційних працівників на підприємстві.

### **Тема 3. Управління асортиментом товарів і товарними запасами на підприємстві та формування попиту на них**

- визначення основних показників асортименту товарів (широта, глибина, ступінь оновлення), проведення аналітичної роботи по їх раціональності;
- визначення джерел товарних ресурсів, необхідних для формування раціонального асортименту;
- аналіз загальних та специфічних факторів формування товарного асортименту підприємства;
- товарознавча характеристики конкретних видів товарів, які виробляє (реалізує) підприємство (3 - 4 види);
- оцінка асортиментної політики підприємства;
- характеристика ТМ товарів від конкретного товаровиробника;
- характеристика основних товарів-конкурентів;
- ознайомлення з особливостями маркування товарів та товарів-новинок, що випускає (реалізує) підприємство та опис фірмового стилю підприємства.

### **Тема 4. Оцінка якості товарів на підприємстві**

- основні завдання , щодо поліпшення якості продукції на підприємстві;
- контроль якості та кількості партій товарів;

- оцінка якості товарів (органолептична, фізико-хімічна) та ідентифікація товарів;

- виявлення дефектів товарів, причин їх виникнення, способів усунення та розробка заходів по запобіганню реалізації товарів неналежної якості згідно нормативної документації (ГОСТ, ДСТУ, ТУ).

#### **Тема 5. Організація торговельно-технологічного процесу**

- організація робіт на підприємстві щодо приймання, зберігання, підготовки до продажу товарів з урахуванням раціонального використання торговельного обладнання, складських та торговельних площ, тари, тощо;

- розміщення торговельного обладнання з урахуванням методів продажу товарів, що застосовуються на підприємстві;

- контроль за дотриманням умов зберігання, транспортування, правилами та порядком продажу товарів;

- оптимізація процесу товароруку на підприємстві ;

- вибір і впровадження прогресивних технологій товароруку;

- оцінка ефективності організації торговельно-технологічного процесу на підприємстві.

#### **Тема 6. Організація комерційної діяльності на підприємстві**

- на які види продукції чи послуг видані ліцензії даному підприємству, організації, установі; ким і коли видані та на який строк; визначити умови та порядок проведення ліцензування діяльності даної юридичної особи;

- патентування; визначити їх вид, ким і коли видані, строк дії, вартість, види підприємницької діяльності, що патентується;

- організація оптових закупок товарів;

- управління товарними запасами на підприємстві;

- організація оптового продажу товарів та їх постачання у роздрібну торговельну мережу;

- договори підприємства, які укладає підприємство;

- яка кількість договорів укладена за календарний рік (перерахувати договори описуючі їх назву , номери , дату і вказуючи сторони та продукцію , яка поставлятиметься згідно умов цих договорів);

- хто веде облік договорів і як він ведеться.

#### **Тема 7. Організація рекламної діяльності на підприємстві**

- пошук джерел та каналів поширення інформації про товари, що реалізує дана фірма;

- інформування покупців;

- організація рекламної кампанії на підприємстві шляхом організації різних рекламних заходів;

- визначення ефективності рекламної діяльності, проведеної на даному підприємстві;

- засоби стимулювання збуту товарів даної фірми.

#### **Тема 8. Оформлення документації, необхідної для поставки і реалізації товарів**

- оперативний збір даних і складання звітів щодо реалізації товарів;
- пошук конкурентоспроможних постачальників;
- контроль та відповідальність за виконанням контрактів і угод

#### **Тема 9. Маркетингова та цінова політика на підприємстві**

- завдання, що ставить фірма перед собою у маркетинговій та ціновій політиці на товари;
- методи ціноутворення, що використовує підприємство при встановленні цін на товари;
- маркетингові стратегії ціноутворення, що застосовує підприємство.

#### **Тема 10. Мотивація й оплата праці на підприємстві**

- визначення кількості персоналу основного виду діяльності або виробничого та визначення кількості персоналу неосновного виду діяльності (невиробничого персоналу), що працює на даному підприємстві, питома вага кожної групи персоналу
- визначення кількості 4-ох категорій працівників даного підприємства: керівників, спеціалістів, службовців, робітників, їх питома вага у загальній структурі
- здійснення розподілу персоналу підприємства за професіями та спеціальностями та залежно від напрямку спеціальної підготовки;
- здійснення класифікації персоналу підприємства відповідно до штатного посадового розкладу підприємства залежно від посад, які займаються;
- визначення форми і системи оплати праці, що застосовуються на підприємстві при нарахуванні заробітних плат торгово-комерційним працівникам;
- визначення середньої зарплати на підприємстві;
- пропонування своїх мотиваційних заходів для спонукання до кращої та високоефективної праці персоналу даного підприємства.

#### **Тема 11. Аналіз економічних результатів комерційної діяльності підприємства**

- аналізу витрат, прибутку, рентабельності та фінансового стану, що виконується на основі даних фінансової звітності (ТОВ, БАТ, ЗАТ) та податкової декларації (ФОП). Аналітичний період охоплює три останні роки (три останніх квартали).
- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- адміністративні витрати;
- витрати на збут.

**Індивідуальне завдання.** Обирається відповідно до напрямку досліджень (тем курсових робіт) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

### **3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИКИ**

3.1. Практика проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 Підприємництво та торгівля.

3.2. Навчальна практика проводиться у навчальних аудиторіях, лабораторіях, які повинні мати відповідне матеріально-технічне, організаційне і навчально-методичне забезпечення. Навчальна практика також може проводитися на підприємствах (в організаціях, установах тощо), що оснащені за останніми тенденціями розвитку відповідної сфери професійної діяльності, забезпечують виконання програм практики. Вона проводиться педагогічним працівником коледжу для групи студентів. З цими підприємствами (установами, організаціями тощо) укладаються договори.

3.3. Виробнича практика проводиться на базах практики. Вибір баз практики здійснює директор коледжу, виходячи з їх спроможності забезпечити досягнення мети та виконання основних завдань відповідних практик та освітньо-професійної програми в цілому, крім передбачених законодавством випадків.

З базами практики (підприємствами, організаціями, установами будь-яких форм власності) коледж укладає договори на її проведення. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період конкретного виду практики або до п'яти років.

3.4. Здобувачі фахової передвищої освіти з дозволу відповідальних циклових комісій можуть самостійно підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання.

3.5. Підприємства (установи, організації тощо), які залучаються для проведення виробничої практики студентів, мають відповідати наступним вимогам:

- наявність структурних підрозділів, напрям діяльності яких відповідає спеціальності 076 Підприємництво і торгівля;
- здатність забезпечити виконання програми практики;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- забезпечення належних умов для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм безпеки праці, виробничої санітарії відповідно до законодавства;
- надання студентам права користуватися документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (установи, організації тощо);
- можливість наступного працевлаштування випускників коледжу (на загальних підставах, за наявності вакансій).

## **4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК**

4.1. Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 Підприємництво та торгівля,

є:

- розробка програми практики і робочих програм практик;
- визначення баз практики;
- укладання договорів про проведення практики між коледжем та підприємствами (установами, організаціями тощо);
- розподіл здобувачів фахової передвищої освіти за базами практики;
- призначення керівників практики;
- проведення настановних зборів здобувачам фахової передвищої освіти;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на директора коледжу (окрім випадків, зазначених у пункті 4.8). Загальну організацію практики та контроль за її проведенням у коледжі здійснює заступник директора з навчальної роботи або завідувач навчально-методичним кабінетом.

4.3. Навчально-методичний супровід, керівництво і контроль за виконанням програми практики забезпечує відповідальна за організацію практики циклова комісія, що визначається наказом директора коледжу.

4.4. Керівники баз практики зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики, дотримання правил і норм охорони праці, безпеки життєдіяльності і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

4.5. Перед початком кожної практики директор коледжу наказом про її проведення затверджує список здобувачів фахової передвищої освіти, які направляються для проходження практики із зазначенням баз та строків практики.

4.6. Під час проведення навчальної практики академічна група може бути поділена на підгрупи з урахуванням Норм часу для планування та обліку навчальної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України 18 червня 2021 року № 686, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 19 серпня 2021 року за № 1092/36714 (далі – Норм часу).

4.7. Тривалість аудиторної роботи здобувача фахової передвищої освіти під час проведення навчальної практики не повинна перевищувати 24 академічних годин на тиждень.

Тривалість робочого часу здобувача фахової передвищої освіти під час проведення виробничої практики не повинна перевищувати тривалості робочого дня з урахуванням віку здобувача фахової передвищої освіти відповідно до законодавства.

Під час проходження практики здобувачі фахової передвищої освіти та керівники практики від закладу освіти повністю підпорядковуються внутрішньому трудовому розпорядку бази практики.

4.8. Організація практичної підготовки за межами України та відповідальність сторін визначається умовами договору або, у разі його відсутності, – забезпечується підприємством, установою, організацією (базою виробничої практики).

4.9. Виробнича практика проводиться для отримання досвіду застосування набутих компетентностей, оволодіння сучасними формами організації праці та ознайомлення з умовами провадження професійної діяльності. Завданням виробничої практики також є збирання фактичного матеріалу для виконання курсової роботи.

Керівник виробничої практики від коледжу:

- розробляє методичне забезпечення практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- надає консультації здобувачам фахової передвищої освіти щодо опрацювання та узагальнення зібраного матеріалу;
- перевіряє щоденники, звіти з практики та оцінює результати її проходження здобувачами фахової передвищої освіти;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством і внутрішніми нормативно-правовими актами коледжу.

Керівник виробничої практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою студентів-практикантів згідно з програмою практики;
- знайомить студентів-практикантів із правилами внутрішнього розпорядку та контролює їх дотримання;
- повідомляє керівнику практики від коледжу про порушення студентом-практикантом трудової дисципліни та внутрішнього розпорядку;
- контролює ведення щоденника, підготовку звіту студентом-практикантом;
- після закінчення практики складає відгук-характеристику на кожного студента-практиканта, де дає оцінку проходження практики.

Студенти, які проходять виробничу практику, зобов'язані:

- з'явитися на настановні збори з питань проходження практики;
- пройти цільовий інструктаж з охорони праці;
- отримати документи для проходження практики;
- ознайомитися з програмою практики;
- своєчасно прибути на базу практики;
- дотримуватися правил охорони праці на підприємстві (в установі, організації тощо);
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- підготувати звітну документацію з практики;
- своєчасно подати звіт з практики та захистити його перед комісією

## **5. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**

5.1. Після закінчення кожної практики здобувачі фахової передвищої освіти звітують про виконання завдань для самостійної роботи та індивідуальних завдань, передбачених програмою практики.

5.2. Обов'язковою формою звітності здобувача фахової передвищої

освіти за результатами виробничої практики є звіт з практики. Структура та вимоги до звіту з практики, а також інші форми звітності визначаються Положенням про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти у Відокремленому структурному підрозділі «Лубенський фінансово-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету».

5.3. Оцінювання результатів практик здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Лубенський фінансово-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету» та вимог програми практики. Критерії оцінювання із навчальної та виробничої практики визначаються педагогічними працівниками коледжу і вказуються у робочій програмі практики. За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі заліку. З навчальної практики залік здобувачам фахової передвищої освіти денної форми навчання виставляється в останній день практики.

5.4. Здобувачу фахової передвищої освіти, який не виконав програму навчальної чи виробничої практики або за результатами такої практики отримав негативну оцінку, надається право на проходження цієї практики повторно після виконання умов визначених Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Лубенський фінансово-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету».

5.5. Звіт з виробничої практики захищається здобувачем фахової передвищої освіти перед комісією, яка призначена наказом директора коледжу. Залік з виробничої практики здобувачів фахової передвищої освіти денної форми навчання виставляється в день захисту керівником практики від коледжу з урахуванням: оцінки результатів проходження практики здобувачем фахової передвищої освіти, наданої у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики; якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики; оцінки виконання інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

5.6. Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях циклової комісії, а загальні підсумки практики підводяться на засіданні педагогічної ради не менше одного разу протягом навчального року.